

Ett rekord.

Vi lefva i reformernas tid. Alla partier och de olika grupperna inom partierna uppställa sina reformyrkanden. Det surrar i luften af stora och små frågor. Rekordet i den vägen torde dock ha slagits af delegerademötet för tjänare i Lahtis d. 6 nov.

Frk. Miina Sillanpää inledde diskussionen med referat om den föräldrade legohjonstadgan och yrkade på dess afskaffande samt fordrade att tjänare skulle ställas under samma lagar som öfriga yrkesarbetare.

Denna fordran kan en hvar fördomsfri människa godkänna. Legohjonstadgan är föråldrad och alla undantagsstadgar i princip förkastliga. Men granskar man de öfriga af mötet godkända klämmarna finner man snart att fordringarna väckligen varit mera vidtgående än hvad någon annan grupp af medborgare hittills presterat och ändå äro vi i detta afseende icke alltför blygsamma. Vi ha visat att vi kunna skära rundligt till när vi komma åt.

Programmets första paragraf lyder att tjänsteaftal ej få ingås på längre tid än på en månad med 14 dagars uppsägning för hvardera parten. Par. 2 fastställer att arbetsdagen om sommaren skall vara 10 t., »men kan arbetsdagen också förkortas, om husbonde och tjänare därom öfverenskomma.» Par 3. Vid synnerligt tungt och ohälsosamt arbete bör arbetsdagen om sommaren ej öfverstiga 8 t., och par. 4 fastställer att vinterarbetsdagen ej får vara längre än 7 t. Par. 5. Under dygnet får hvar tjänare göra anspråk på minst 9 t. oafbruten hvilotid; då man sålunda om vintern beräknar en 7 t. arbetsdag, återstå 9 t. till hvila och 8 t. sömn, summa 24 t.!

Hvad alltså den första paragrafen vidkommer förstår man dess syfte mer än väl. Tjänaren får rätt att midt under brådaste arbetstid vid slätter eller skörd säga upp sig och sålunda tvinga husbonden att gå in på alla sina fordringar — men husbonden kan ju ock afskeda tjänaren genast efter skörden och på detta sätt slippa att hålla tjänaren hela året. Så gör man i Österbotten, där tjänare äro dyra; man håller en arbetskarl under den brådaste arbetstiden och sköter hemmanet den öfriga delen af året ensam.

Hittills har man ju i utlandet på socialistiskt håll yrkat på en normalarbetsdag om 8 t. för lönarbetarna. Detta önskningsmål är tillsvidare ouppnådt; men hos oss är man djärfvare — hvarför icke genast fordra 7 t. och därtill 9 t. oafbruten hvila! Huru ställer sig detta tillämpadt på verkligheten? Vi skola försöka belysa det genom exempel. Då dygnet också hos oss har 24 t. och arbetet icke får räcka längre än 7 t. plus en hvilotid af 9 t. i följd, kan man icke förstå annat än att den måste föregå natthvilan (vi antaga denna fr. 10 e. m. till kl. 6 f. m.) — sålunda skulle tjänares ledighet börja från kl. 1 f. m. och fortgå till kl. 6 följande morgon, eller en annan lösning: arbetsdagen börjar kl. 6 f. m. med 4 t. arbete till 10 f. m., så de famösa 9 t. hvila hvarefter arbetet ånyo vidtager fr. kl. 7 e. m. och fortgår till kl. 10 e. m. När skall maten kokas, sysslorna skötas, djuren utfordras, frågar man sig? Dessutom bör tjänare ha 2 lediga söckendagar i månaden, högst 4 t. arbete om söndagen med rätt att efter behag ställa vikarie för dessa 4 t. En del punkter, såsom att sängkläderna böra rengöras minst en gång i veckan, torde de flesta husmödrar med glädje godkänna. Det nämnes dock ledsamt nog ej hvem det åligger att värkställa denna rengöring.

Öfverarbetet godkände mötet icke i princip, beslöt dock att sådant skulle tolereras men icke få utgöra mera än sammanlagdt 3 t. i veckan med 50% förhöjning af grundlönen.

Detta är i hufvudsak programmet för den nybildade föreningen benämnd Finlands tjänareförbund.

Man undrar: är detta allvarsamt menadt? I så fall utgör det ett bevis på att den nya föreningen anser, att allt som behöfs är att fatta rafflande beslut utan att ett ögonblick fråga sig, om dessa beslut ens ha den minsta utsikt att kunna genomföras. Vi ha visserligen älskat att anse oss som ett föregångsfolk, men det synes som om denna utmärkelse en smula stigit oss åt hufvudet, annars kan man icke förklara sådana företeelser (om icke de i Lahtis fattade besluten rätt och slätt få betraktas som ett valagitoriskt knep), ty med all vårt fullkomlighet lära vi lika litet som någon annan nation kunna undgå, att under valagitationen programtal se dagen, som icke äro fullt allvarligt menade. I längden torde dock en sådan osund andlig spis ha sina vådor. Det är dessutom ett taktiskt

fel, som slutligen hämnar sig på ledarna, då dessa en dag med landtdagsmandaten på fickan icke förmå infria de löften de afgifvit sina valmän. Äfven vid uppgörandet af program är ansvars känsla af nöden.

Dessa och liknande reflexioner tränga sig inpå en vid läsningen af profnumret af den nya tidskriften Työläisnainen, hvars redaktör är frk. Miina Sillanpää.

I samma nummer ingår ett nog så förståndigt uttalande af sign. M. S. om skillnaden mellan agitation och landtdagsarbete, hvilket senare enligt förf. måste utmärka sig för nykterhet och saklighet i diskussionen.

Däruti har hon utan tvifvel rätt. En annan fråga är dock om de uppgiterade massorna senare komma att godkänna de reformer, som äro frukten af en saklig och nykter utredning? Knappast nog.

I denna tidskrift har den modärna tjänarinnerörelsen upprepade gånger dryftats med sympati och förståelse, men Lahtismötets beslut rent af utmana kritiken. De äro hufvudlösa i all sin naivitet.

Den tid kommer — därom kan man icke hysa tvifvel — då det personliga tjänareförhållandet icke mera kommer att finnas och då allt det s. k. hushållsarbetet förrättas af därtill utbildade specialister, men dit hän är ännu långt. En utveckling i denna riktning förutsätter en hel mängd tekniska förbättringar i hemmens inredning. Det är nog något vår tid sträfvar till, men så länge hos oss, enkannerligen på landet, de mest primitiva hushållsmetoder ännu råda och då så godt som allt i hemmet produceras med handkraft, kan man icke drömma om en reformering af hushållsdriften i syfte att tjänaren blefve likställd med lönarbetarna, d. v. s. bo utom hus och förrätta sitt arbete inom en viss begränsad tid. Vi medge gärna att det vore idealet, icke minst för det s. k. husbondfolket, men som sagdt, sådant går icke i en handvändning.

Samhället är en lefvande organism, som icke kalafatras om efter hvarje hugskott. De lifsdugliga reformerna måste växa sig fram, det borde våra reformifrare minnas.

A. F.m.